

BLICHERNOTER indeholder
Omtale af årsfest 2013
Referater fra seminar 2013 ved Hen-
rik Ljungberg og Bente Harbo
*Blicher og Ingemanns forgængere i
fortællekunsten, Erik Harbo*
Præsentation af *Vestlig Profil*
Peder Porse: *Betragtninger om Vestlig
Profil*
Anmeldelse i *Nordjyske*

**Skærum
Mølle 2013**

Der lyttes
til foredrag,
og de smuk-
ke arvede
strandings-
møbler på
1. sal beun-
dres.

Tak til Jørgen Wadsholt for fotos

Bestyrelsen 2012 for Blicher-Selskabet
Formand: Operasanger Erik Harbo
Næstformand: Lektor Helle Frisman
Sekretær og kasserer: Kursusleder
James Lerche
Museumsinspektør Line Højgaard
Museumsdirektør Tinna Møbjerg
Skuespiller Paul Hüttel
Lektor Henrik Ljungberg
Lektor Dorrit Færk Møller
Fuldmægtig Peder Porse
Lektor Thorkild Holm
Adjunkt Anders Gjesing
Antal medl.: ca. 650 (400 husstande)
Medlemsskab: Husstand 150 kr.
Udland 175 kr. Institutioner: 200 kr.
Giro-nr 409 0780 (reg. nr. 9570)
Blicher-Selskabets adresse:
Havelodden 64, 4000 Roskilde
Tlf. 46 37 39 20
mail: erik.harbo@mail.dk
Blichernoter udgives 3 gange årligt,
redigeret af Erik Harbo
www.blicherselskabet.dk
ISSN 1602-2742

Arrangementer

Generalforsamling Kompagnisalen
torsdag den 10. april 2014
Årsfest i Teatermuseet i Hofteatret.
søndag den 5. oktober 2014
Bogdagen på Hald 9. august 2014
Klassikerdagen: Årets klassiker bli-
ver Gustav Wied. 23. september 2014

2014

**200-året for Blichers debut med
*Digte I 1814***

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER-SELKABET

Selskabet blev stiftet 11. oktober 1951

November 2013

**Næste år kan vi fejre 200-året for Blichers debut med
*Digte I 1814***

**Så er selskabets nye
bog på markedet.**

Den blev lanceret
ved fire receptioner i
henholdsvis Ringkø-
bing, Herning, Thi-
sted og Spentrup.
Det er vort håb at
vore medlemmer vil
bruge bogen flittigt,
man kan f.eks. rejse
i Blichers fodspor,
og man kan indkøbe
den billigt til gaver,
se tilbud.

Steen Steensen Blicher

Vestlig profil af den Cimbriske Halvø fra Hamborg til Skagen

ILLUSTRERET AF JENS MATHIESEN

Blicher-Selskabet og Gyldendal

**Blicher-Ingemann-
seminar på Skærum
Mølle 27.-29. sept.2013**

To morgensamlinger,
fem foredrag, tre studie-
kredse, oplæsning og
sang.
To store aftenprogram-
mer med præsentation
af *Vestlig Profil* samt
udflugt til Kaj Munks
Præstegaard.

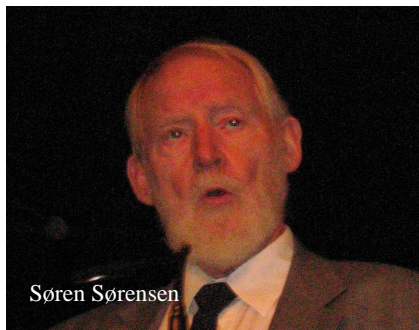
Årsfesten 2013

Årsfesten den 13. oktober i Teatermuseet i Hofteatret forløb udmærket. Blot gjorde det kraftige regnvejr, at der var nogle af vore ellers trofaste medlemmer, der måtte blive hjemme.

Vi var omkring 65 i alt.

Udover et foredrag om *Vestlig Profil* holdt forfatteren Søren Sørensen et lille causeri om sin hjemegn Thy, en af de egne, hvor Blicher kom meget. Sørensen læste prosa fra to af sine romaner, der foregik i Thy samt enkelte digte med samme emne.

Søren Sørensen er nyvalgt formand for den nu veletablerede organisation af de litterære danske selskaber. Der er i alt 61, men ikke alle har valgt at være medlem af den nye organisation.

Søren Sørensen

Ved festen havde vi besøg af Elisabeth Westenholz, der i første afdeling spillede et *Impromptu* i B-dur af Schubert og i anden afdeling Mozarts *Fantasi i d-moll*. I sidste afdeling læste Paul Hüttel aldeles fremragende Blichers store novelle fra 1833 *Marie*, der netop foregår på Vestkysten i et af de miljøer, som Blicher beskriver i *Vestlig Profil*.

Som sædvanlig fik vi en meget fin betjening i museet.

Seminar på Skærum Mølle med emnet: Blichers noveller - Ingemanns eventyr og fortællinger

Følgende deltog som ledere, foredragsholdere og studiekredsledere: Niels Kofoed, Bodil Sørensen, Helge Torm, Dorrit Færk Møller, Henrik Ljungberg, Kirsten Jensen Holm, James Lerche, Kristian Nielsen, Gudrun Aspel og Erik Harbo. For oplæsning stod skuespiller Paul Hüttel og Kirsten Jensen Holm.

Efter indkvarteringen lagde vi ud med et foredrag af Niels Kofoed om Ingemanns eventyrdigtning

Se referat nedenfor. Dernæst begyndte studiekredsene, og emnet var: *Fortællinger og noveller af Blicher og Ingemann*.

Aftenprogrammet: Et lille foredrag af Erik Harbo om relationerne mellem Blicher og Kierkegaard med enkelte links til P.L. Møller. Paul Hüttel læste fra *Stadier på Livets Vej*: In vino veritas, *Modehandleren*.

Vi sang en række sange af Ingemann og Blicher. Bl.a. fra *Holger Danske* samt et par Morgen- og Aftensange. Som natfilm vist den nyrestaurerede *Præsten i Vejlbys* (Talefilmen).

Lørdag den 28. sept. efter morgensamling i Stenhuset ved Gudrun Aspel og Bente Harbo holdt Henrik Ljungberg fo-

ger, således fortællingen om Jens Langkniv.

Blicher inddrager læseren i sine oplevelser, bl.a. i beskrivelsen af Vildmosen: "Nu! Min Medvandrer! Har du maaskee hidindtil fundet Klitterne for tørre, og Bjergene, – især det sidste, for haarde: da kan du her faae det baade vaadt nok og blødt nok. Her ere elastiske Enge, end meer elastiske Gunger, porøse Moser, saa svampede som Søsterkage, og overalt ingen Vandmangel."

Blicher kalder Jyllands nordligste del for "Jyllands Hals, Hoved og Neb".

I Skagen lever i de mørke, tjærede træhuse et tusind mennesker eller flere så vel "at kun Een af halvtredsindstyve trænge til Andens Hjælp. – "Hvoraf?" – Af at fange fisk og Mennesker."

Og så runder Blicher rejsebeskrivelsen af med et digt om Grenen. Det begynder: *Nu staaer jeg her, kan ikke komme længer*

*Nordhavet sine Bølgebjerge slænger
Ind over Revet brølende.*

Det er en udelt fornøjelse at rejse med Blicher, bl.a. fordi han bestandig går i dialog med sin læser.

Bogen er forsynet med informative for- og efterord af Erik Harbo og et hjælp-somt noteapparat.

Jens Henneberg, Nordjyske

Anekdote: En mor fortæller, at hendes datter på HF skulle skrive en opgave om en dansk forfatter. Pigen sagde til sin lærer at hun gerne ville skrive om St.St. Blicher. Læreren så mærkelig ud i ansigtet, hvorpå pigen spurgte: "St.St. Blicher er da en dansk forfatter, ikk?"

Pigen fik lov at skrive sin opgave og fik en fin karakter.

Tak til vore medlemmer for gaver

Mange af Blicher-Selskabets medlemmer har foruden kontingentet indbetalt et gavebeløb, som vi har modtaget med stor taknemlighed.

Hver gang, der har været forslag om at hæve kontingentbeløbet, har bestyrelsen holdt fast ved det gældende, for selskabet er ikke i økonomisk nød og alle skulle gerne have råd til at være medlem.

Men derfor luner det med lidt ekstra på kistebunden, så uforudsete udgifter ikke bliver en katastrofe.

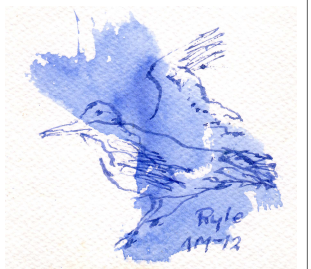
Fonde. Blicher-Selskabet nyder stor bevågenhed hos en række fonde. Vi får næsten aldrig nej, når vi henvender os. Ved at se på kolofonsiden i vore udgivelser kan man blive oplyst om, hvem der er de gode givere.

Uden disse fondsmidler var det ikke muligt at udsende vore bøger m.m. Til gengæld sætter vi en ære i at holde prisen nede på bøgerne, så alle kan få råd til at købe dem. Samtidig kan vi tilbyde museerne bøgerne til en rimelig pris.

Tak.

Julen nærmer sig. Flere har allerede investeret i nogle eksemplarer af *Vestlig profil* til julegaver. Vi tilbyder den til 100 kr. pr stk. resten af året.

Bestil pr. mail: erik.harbo@mail.dk eller brev Havelodden 64, 4000 Roskilde

og fremmest Jyllandsposten.

Vi ved fra et brev til Ingemann, at SSB med to andre rejste i området ved Vesterhavet og Limfjorden i 1833. Det er uvist, hvem de to andre var. Senere på året søger han et rejsestipendium, han vil besøge både Nørre- og Sønderjylland.

Året efter søger han biskoppen om at måtte rejse til Vendsyssel i ca. 12 dage.

Et år efter synes rejsen at være blevet til noget, for i et brev til Collin i september 1835 fortæller SSB, at han netop er vendt hjem fra en rejse til Vendsyssels højland og at han gerne vil rejse til Holstebro og Lemvig.

Så vidt jeg kan se er beskrivelserne af området nord for Ringkøbing Fjord og Agger altså snarere inspireret af besøget i 1833, der jo er SSBs første ved Vesterhavet.

De øvrige steder passer langt bedre ind i sammenhængen, hvis vi lader B. besøge dem på højlandsrejsen 1835.

Så ved vi måske også, hvorfor Blicher om Agger Kirkes indvielse skrev at han var der i sin tanke og med sin salme.

Preben Gøssing skriver om Rubjerg kirke:

Tak for din meget inspirerende fortælling på Thisted Museum om Blichers rejse op langs den jyske vestkyst.

Du nævnte i fortællingen, at den kirke, Blicher omtaler som Rubjerg Kirke måtte være Mårup Kirke ude på kanten af skrænten.

Jeg kan oplyse dig om, at den nuværende Rubjerg Kirke i 1904 blev flyttet fra den placering, som Blicher må have set den på sin rejse. Stedet ligger ca. 38 m over havet, samme højde som skrænten

omkring 400 m mod vest.

Der er stadig rester af gravsten på den gamle kirkegård og en lille del af den ene kirkegavl ses stadig (den lille aflange stensætning for enden af stien i midten af dette kort: map.krak.dk/m/nXScl

Anmeldelser

Vi har allerede modtaget tre store artikler om bogen og en anmeldelse i *Nordjyske* ved Jens Henneberg.

Her aftrykkes ordlyden i den sidste:

**Fornøjelig Blicher-rejse
REJSEBESKRIVELSE Steen Steensen Blicher: "Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø". 5 stjerner ud af 6**

Jylland var den eksotiske del af Danmark i det 19. århundrede, og såvel H.C. Andersen som M.A. Goldschmidt rejste i landsdelen.

Blicher, som ikke netop var tilgodeset med rejsestipendier, fik efter en rejse til Sverige i 1836 blod på tanden, og han søgte om rejsetilskud til en rejse gennem Jylland. Det fik han, og i 1838 begyndte han en rejse fra Hamborg til Skagen.

Rejsen resulterede i denne bog, der udkom første gang i 1839.

Blicher-Selskabets udgave er forsynet med fornemme illustrationer af Jens Mathiesen, der – inden han illustrerede bogen – rejste en tur i Blichers fodspor.

Blicher rejser langs den jyske vestkyst med et vågent øje. Han oplever med alle sanser og med sin solide baggrundsviden. Det betyder at bogen er fyldt med lyriske naturbeskrivelser, portrætter af folk, han har mødt, f.eks. hans muntert beskrevne møde i Aalborg med en mut vendsysselsk bonde, og stedbundne folkelige fortællin-

redrag om Blichers eksotiske noveller, og Paul Hüttel læste korte uddrag. Se referat.

Derefter holdt cand. mag. Bodil Sørensen foredrag om *Dobbeltgængere i Ingemanns forfatterskab* (se referat), hvorpå vi tog på udflugt til Vedersø begyndende med en god frokost i kulturcenteret Vedersø Sognegård. Så besøgte vi Kaj Munks præstegård, der nu er blevet til et flot museum. Der var orientering og oplæsning m.m. ved Erik Harbo og Paul Hüttel. Kaj Munk-specialisten Jens Kr. Lings gjorde os den store glæde at informere os om præstegård og forfatterskab.

Da vi langt om længe var nået tilbage, efter at de fleste også havde aflagt kirken og Kaj Munks grav et besøg, holdt Erik Harbo foredrag om *Blichers og Ingemanns forgængere i fortællekunsten*, og vi nåede også studiekredsene inden midt dagen kl. 19 efter denne strabadserende dag.

Aftenprogrammet omfattede igen en række sange af de to digtere. Erik Harbo foreviste en PowerPoint oversigt over illustrationerne af Jens Mathiesen i den ny udgave af *Vestlig Profil*, Blicher Selskabets udgivelse 2013, og fik også kommenteret de mange kapitler, som bogen består af.

Paul Hüttel læste Blichers *En Aftenunderholdning paa Daugbjerg Dos* og Bente Harbo stod for en *En litterær quiz*. Søndag den 29. sept. efter en kort morgensamling holdt Helge Torm foredrag om *Ingemanns Liv og Levned i Sorø* (se referat). Derefter læste Kirsten Jensen Holm en Ingemannnovelle og der var studiekredse. Efter frokosten med afslutning var det opbrudstid.

Tak til Skærum Mølle for et godt ophold.

Henrik Ljungberg skriver om *Rodiserinden – et blichersk kvindepotret. Oplæsning ved Paul Hüttel*

I sin skelsættende afhandling "Den blicherske novelle" tager Søren Baggesen skridt til at inddele Blichers noveller i forskellige kategorier, herunder "den eksotiske novelle". Kategorierne bygger Baggesen på indholdet i fx tidsskrifter som "Elmquists Læsefrugter" (1818 - 31) som han ser som en *formel* inspiration for dramatikere på det danske (københavn-ske) parnas.

"Rodiserinden" hører om nogen til kategorien "eksotisk". Den foregår i Frankrig, til søs på Middelhavet, i krig med turbanklædte tyrkere, og til sidst på Rhodos, korsriddersnes tabte ø. Rodiserinden, kvinden fra Rhodos, spiller en helt særlig rolle i dette eksotiske miljø.

Blicher var aldrig nogen af stederne – han digtede. Han forestillede sig en mulig verden da han skrev novellen, men han kunne lige så godt have anbragt handlingen i andre kulisser... eller kunne han? Gav novellen ham muligheden for at være "frækkere" i eksotiske situationer end på den jyske hede eller i den jyske købstad?

To korsridere drager af sted, stævner ud fra Marseilles, den ene tænker på alle de kvinder han nu passende forlader. Den anden tænker kun på det han forlader hjemme for at kæmpe for det derude. Den første er en forfører, i sansernes vold, den anden stræber ud over den sansefulde verden.

Via et dramatisk søslag mellem kristenhedens krigere og tyrkertro muslimer havner læseren af novellen i en pikant trekant: En ædel kristen kvinde, "Myra",

Henrik Ljungberg

som er parat til at forsvare sin ære til sidste blodsdråbe, bliver reddet af de to kristne mænd fra det værste af alt. Hun har en stærk erotisk udstråling, men hun vil bevare den til hun selv tager et kærlighedsvalg.

Læsere af dette indspark kan læse videre i ”Rodiserinden”, men det der interesserer undertegnede, er at novellen bliver trykt samme år som ”Sildig Opvaagnen” (1828) – en af Blichers bedste noveller. Eksotisk måske, men så foregår den lige ved siden af det bedsteborgerlige, jyske naboskab. Og Elise, som hun hedder i ”Sildig Opvaagnen”, bruger ord om erotikkens og kærlighedens væsen som rimer på Myras. Hemmelighed og myrtekrans er uadskillelige – kvinderne i begge noveller vier sig selv til den elskede. Ingen præst er nødvendig.

Læs selv.

Paul Hüttel

Referater fra seminar på Skærum Mølle sept. 2013 Bente Harbo

Der var tre store foredrag om Ingemann. **Niels Kofoed** (formand for B.S. Ingemann-Selskabet) gav en glimrende oversigt over Ingemanns eventyr, 35-40 ialt, og fortalte om inspirationen til disse og om Ingemanns interesse for det overnaturlige, dæmoniske og uhyggelige. Men Ingemann troede ikke selv på, at han var eventyrdigter (i modsætning til H.C. Andersen). Litteraturkritikere betegner Ingemanns eventyrproduktion som meget ujævn, men de meget kan læses med stort udbytte. Det gjorde f.eks. Karen Blixen, da hun skrev sine gotiske (= fantastiske) fortællinger. Niels Kofoed havde meget hjælpsomt forsynet deltagerne med en oversigt over de mange titler.

Det næste Ingemann-foredrag blev holdt af cand.mag. **Bodil Marie Sørensen**. Emnet var *Dobbeltgænger-motivet*.

Jens Kr. Lings

Hun gjorde grundigt rede for de europæiske forfattere, især engelske og tyske, der havde beskæftiget sig med emnet, og tilhørerne fik sat de forskellige typer af dobbeltgængere på plads med Ingemanns ”Helias og Beatrix” som om-

Peder Porse: Betragtninger om *Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø*, fremsat i forbindelse med bogpræsentationen i Spentrup den 27. oktober 2013.

Samtidig med glæden over selskabets nyeste udgivelse kan man spekulere lidt over bogens tilblivelse.

Johs. Nørvig skriver meget kategorisk (s. 453), at SSB rejste den lange vej via Lübeck, Hamborg langs kysten til Skagen.

Heroverfor står imidlertid dels, at SSB selv har givet bogen undertitlen: *Tagen på rejser*. Altså flere. Dels at det er særdeles usikkert, om en rejse af denne længde, med båd fra Århus til Kalundborg, videre til København, med skib igen til Lübeck, videre til Hamburg og så de mange hundrede kilometer nordover til Skagens Gren og så de mere end 150 km. tilbage til Spentrup rent praktisk kunne afvikles på de 40 dage, rejsen faktisk varede.

Beskrivelsen af Hamburg og Altona, oplevelsen af *Don Juan*, St. Pauli m.m. lader os få indtrykket, at opholdet der har været nogle dage. Man er på Halligerne, Föhr og Fanø (mærkelig nok ikke på Sild) inden Blåbjerg og Tipperne.

Snarere gik rejsen i 1838 alene på den første del af strækningen til omkring Nymindegab. Stilen i denne første del af bogen minder påfaldende om nogle af SSBs taler på det første Himmelbjergmøde. Der er altså knapt et år mellem rejsen og talerne, og måske omkring ½ år mellem nedskrivningen og Himmelbjergmødet 1. august 1839.

Det passer langt bedre med tiden.

Der er også et langt usammenhængende

spring i beskrivelserne fra sydenden af Ringkøbing Fjord til Agger. SSB indsætter pludselig nogle røverhistorier, der ikke passer ind i den geografi, de søges placeret i. Og Agger-kapitlet med sin lighed med Klintekirkeafsnittet i *Fjorten dage i Jylland* (1835) kan ikke være inspireret af rejsen i august 1838. Med SSBs interesse i kirkebyggeriet i Agger undrer det, om han kun skulle gøre den berømmelige bemærkning om, at han var der i sin tanke og med sin salme.

Afsnittet om Klitmøller har mange lighedspunkter med *De forennetligst Oer i Jens Jensens Lyw*, der jo var trykt første gang i Nordlyset 1829. Der behøver han altså heller ikke have været i 1838.

Vi ved at SSB havde bekendte i Thisted, og havde været der flere gange. Bulbjerg kan sagtens være besøgt i den forbindelse.

Afsnittet om Rubjerg og Lønstrup har hverken tidsmæssigt eller topografisk nogen sammenhæng med lokaliteten. Samtalen førtes angiveligt i Ålborg, hvor SSB ganske vist kan have været på hjemrejsen, og den ordknappe vendelbo var fra Dronninglund, altså Midt- eller snarere Østvendssyssel. Men den er ganske finurlig og velskrevet.

Den sidste del med rejser til og opholdet på Skagen er derimod oplevet, men der er ikke noget, der tidsfæster det til 1838.

Og det virker lidet sandsynligt, at SSB faktisk var til stede ved Aggerkirkens indvielse. Han var vendt hjem til Spentrup den 9. september, og kirkeindvielsen var den 23. Det virker usandsynligt, at han så kort tid efter er bortrejst i vel en uge, for at deltage i kirkeindvielsen.

Så meget desto mere som han september/oktober har en række indlæg i først

sprog og gedigne historier om både det ene og det andet på den barske vestkyst.

Udsigt, nedsig og omsigt! Blicher bruger jævnligt disse udtryk, når han kommer til egne, hvor der er bakker og høje og skildrer grundigt, hvad han ser.

Når man i dag rejser i hans fodspor, vil man dog skuffes. Danmark og ikke mindst Vestjylland er forandret og ikke meget ser ud som på Blichers tid, for man kan ikke se udsigten for bare træer.

Han skildrer i rejsebogen Danmarks vestlige kystlinje fra Hamborg i syd til Skagen i nord. Han havde fået smag for at rejse efter at have været i Sverige i 1836 og her havde erhvervet sig nogle nye venner og stiftet bekendtskab med de nye liberale strømninger, som også var på vej i Danmark.

Han fik rejsetilskud til den nye rejse, og påbegyndte denne 1. august 1838, hvor han sejlede fra Aarhus til Kalundborg og senere fra København til Lybæk og kørte med dagvogn til Hamborg.

Altona, der hørte under det danske kongerige, blev udgangspunkt for rejsen, men forinden får vi en aktuel skildring af visse sider af det daglige liv i Hamburg, bl.a. med oplevelsen af Mozarts *Don Juan*. Den litterære stil er lagt fra begyndelsen med naturskildringer, historiske beretninger, personskildringer og ikke mindst folkelige fortællinger, og det hele rundes af med Blichers digt på Grenen ved Skagen: ”Nu står jeg her, kan ikke komme længer.” Han bringer en hilsen til sine skandinaviske venner på den anden side af Kattegat.

Den ukendte Blicher. Næsten enhver dansker nikker genkendende til titler som *Præsten i Vejlbjerg*, *Hosekræmmeren* og *En Landsbydegns Dagbog*. Det er en

ganske anden Blicher, som Blicher-Selskabet og Gyldendal præsenterer i den nye udgivelse af *Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø* – og dog! – Blicher havde øvelsen i fiktiv dagbogsskrivning, og selv om hans *Sommerrejse i Sverrig Aar 1836* endnu ikke var udkommet, så er han på sikker grund, når det drejer sig om en realistisk naturbeskrivelse af den stormomsuste vestkyst, ligesom han skildrede den svenske natur. – Han havde allerede besøgt Vestkysten flere gange tidligere og skildret dens store strandingsulykker og dens mennesker i novellen *Marie*. I *Eneboeren på Bolbjerg* havde han fat i Thyegnets natur, og novellens hovedperson, æstetiker, etikeren og den religiøse eneboer Christian blev en stærk inspiration for Søren Kierkegaard. Efter hans første besøg blev det til novellen (romanen) *Fjorten Dage i Jylland*.

– Og det blev til mange flere historier efter 1838. Det var en tid med Himmelsbjergmøder og rejser, hvor novellefortællingen og journalistikken blomstrede og modbeviste manges skildring af den ensomme præst i Spentrup.

Mange har troet, at han var ensom, at han var knarvorn, at han var uselskabelig. Det er alt sammen forkert. Han var ikke ensom. Han levede et mangesidet litterært, menneskeligt og samfundsvækkende liv. Vel havde han sorger, økonomiske og familiære, men han foldede sig ud på den smukkeste måde bl.a. i denne rejseskildring i et fortællende, humoristisk og herligt sprog, og denne bog er netop et eksempel herpå.

Der kan være nogle svære ord, men bag i bogen er der et grundigt efterord og noter i massevis.

drejningspunkt. Det var sikkert nyt for tilhørerne, at man kan opstille så mange underafdelinger af dobbeltgængere: Tvilling, Fylgjer, Fantomer, Automata'er, Den psykologiske dobbeltgænger, Den tomme krop uden sjæl osv. Det måtte få nakkehårene til at rejse sig på de mandlige tilhørere. Kvinder kan tage det roligt, de kan ikke være dobbeltgængere, fordi kvinden er en helhed. Så hvis en kvinde spejler sig, er der ingen risiko for, at hendes sjæl forsvinder ind i spejlbilledet!

Bodil Marie Sørensen har skrevet bogen ”Romantiske Doppelgänger”, udgivet i B.S. Ingemann-Selskabets Skriftserie.

Det afsluttende Ingemann-foredrag blev holdt af **Helge Torm**, museumsleder i Sorø og bestyrelsesmedlem i B.S. Ingemann-Selskabet. Emnet var Ingemanns liv og levned i Sorø, og det handlede om digteren og hans hustru, der slet ikke levede et så tilbagetrukket liv, som eftertiden måske er tilbøjelig til at tro. Ægteparret holdt litterære saloner i det Gule Hus i Akademiparken.

St.St. Blicher værdsatte fru Lucies vurderinger af hans værker meget højt. Hun delte sin mands optagethed af det spirituelle og udtrykte i sine malerier, hvad Ingemann udtrykte i ord.

Foredraget var ledsaget af gode gammeldags lysbilleder, hvor teknikken ikke er så sårbar, men den strålende sensommersol prøvede at tage pippet fra billederne. (Der var dog ingen af deltagerne, der ønskede gråvej, regn og storm i stedet.)

Helge Torm sluttede med et ønske om, at Ingemann-samlingen på Sorø Museum kunne få andre rammer, nemlig i Ingemanns hus, der i dag er administrationsbygning.

Blicher og Ingemanns forgængere i fortællekunsten

(Forkortet foredrag) Erik Harbo

Jeg var godt og vel 20 år gammel til et foredrag i Haderslev ved en kendt ældre elsket lektor og emnet var *Årgangen der snublede i starten* eller, som Tom Kristensen kaldte dem den „fortabte generation”, en litterær periode, fra 1920 til 1945 med Jakob Paludan i spidsen. Den slags opdelinger har vi mange af i dansk litteratur, og jeg skal tale om den periode, som man kalder *de moralske fortællingers tid*, en periode i oplysningstiden og med forfattere, hvoraf kun Rahbek og Ewald stadig er kendte. Perioden er meget vigtig for dem, der læser Blicher og guldalderlitteratur, for det er i denne periode, at disse forfattere har deres rødder, – og deres historier og fortællinger har ligget i vore to digteres barnekamre.

Vi ved, at nutidens litteraturforskere vil betegne 1824 som et afgørende årstal i den danske litteratur. Knud Sørensen fremhæver i sin Blicher-biografi det under, der sker ved fremkomsten af Blichers novelle *Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog* men siger også, at dette var en stor hemmelighed, indtil Blicher udkom i bogform i 1833 i København.

Alligevel er der næsten intet nyt i formen hos Blicher. Det kendte man alt sammen i forvejen, det med den fundne dagbog, det med drastiske beskrivelser af krigsoplevelser, fortabt kærlighed, forulykkede studier, drukenskab osv. men alligevel. – Blicher må i sit studerekammer i præstegården i Thorning have fundet en vej til at skrive, der overbeviser os alle om, at han er stjernen. Det er altså måden, han lader sin stjerne lyse på, og det har vi snart haft to århundreder til at finde ude af. Men før har vi altså perioden med *de moralske fortællinger* fra 1760 til 1815, og det ville da ærlig talt være synd ikke at se lidt på perioden, når den nu er der. Når vi nu ved, at al litteratur har rødder, ville det så ikke være naturligt at se om denne periode også indehol-

der noget værdifuldt for vores generation.

Knud Lyne Rahbek er den person vi husker i dag, men vi bør også undersøge forfattere som Jens S. Sneedorff, Charlotta Dorothea Biehl, Sophia Lovisa Charlotte Baden, Chr. H. Pram, Johan C. Tode og den kendteste af dem alle Johannes Ewald.

Jeg har bl.a. støttet mig til O. Thyregods udgave fra 1902, en værdifuld bog, der hedder *Fortællinger fra Oplysningstiden*, og professor Anne-Marie Mais bog *Moralske fortællinger* foruden anden litteratur fra tiden.

De har hver deres favoritter. AMM glemmer en forfatter som lægen J.C. Tode. En mand som Blicher satte stor pris på, mens Thyregod udelader damerne fuldstændigt.

Det er blevet sagt mange gange, at netop disse forfattere af den ældre danske fortællelitteratur, altså fra den tid, hvor det bliver populært at fortælle historier, har været underbelyst i vort arbejde med netop Blicher, Ingemann og andre forfattere. Det er sikkert rigtigt, og jeg har gennem en række år, længe inden jeg læste AMMs bog, talt for, at udsagnet om, at den danske novelle opstår med Blicher, Ingemann og kolleger er en forhaslet slutning som omtalt lige før; derimod er det rigtigt at tale om, at den højt kvalificerede novelle, den der står i eftertiden og er inspirationskilden for mange danske forfattere først påbegynder sin stigning mod zenit med Blicher 1824.

Historierne får deres navn ”moralske”, fordi de er skabt i Oplysningstiden og med, som AMM siger, ”deres håndfaste anvisninger på et fornuftigt borgerliv”.

Har de interesse i dag? Jeg mener ja, fordi vi kan dykke ned i dem og finde så mange paralleller til det næste århundredes store forfattere, der kulminerer med navne som Pontoppidan, I.P. Jacobsen, Hermann Bang, Johs. V. Jensen og mange flere, og også til vort eget århundrede, og måske også det vi er trådt ind i for 13 år siden.

I 1750'erne dominerede skuespillet litte-

raturen med Holberg og en lang række udenlandske forfattere, især tyske, men alligevel er fortællingen der, især ude i Europa, og som vi skal se også i Danmark. Vi kan begynde med at konstatere, at disse historier virkelig blev trykt, og vi vil se, at det efter udenlandsk forbillede ofte sker i tidsskrifter, men dog med eksempler fra England, Tyskland og Frankrig på, at populære navne fik deres romaner og noveller udgivet i bogform uden videre (store lande).

Det drejer sig bl.a. om Smollet, Richardson og Fielding i England og Goethe m.fl. i Tyskland.

Nu var det ikke uden problemer at skrive bøger. Man siger, at Goethes *Den unge Werthers lidelser* blev forbudt i Danmark på et vist tidspunkt, da for mange unge mennesker begik selvmord efter at have læst den.

Det forårsagede den tyske Johann Martin Miller 1750-1818 næppe, han hvis *Eine Klostersgeschichte*, blev uhyre populær og danner baggrund eller kulisse i flere af Blichers noveller f.eks. *Fjorten dage i Jylland*. *Eneste barn* viser os tydeligt, at Blicher som barn og ung mand har læst bogen og sat sig grundigt ind i denne meget rørende historie om Siegwart.

Men først kort om forfatterne:

Her ville det have været fint, om vi kunne have indrullet forgængere i Blicherslægten og Ingemannslægten som forfattere af fortællinger. Det nærmeste vi kommer en forfatter, ville i så fald være Niels Blicher, Steens fader. Men det går ikke rigtigt. Han får trykt ikke så lidt, men der er ikke meget fiktion i det. Vi ved, at Rahbek satte pris på ham, lige som Steen og Niels var store beundrere af Rahbek og hans virke.

Men alligevel lidt facts om slægten: Det er klart, at Blicherslægten har været en slægt, som man slet ikke kunne komme uden om i København. Med hele skoven af præster gennem mere end 200 år vakte navnet genklang, når en ny student Blicher viste sig. De

26. okt. Thisted Museum

Blicher-Selskabet var med til at indvie museets nyindkøbte hus Jernbanegade 6, hvor der tidligere har været bank og forsikringsselskab. Det ligger lige ved siden af Thisted museum. I det smukke gamle hus skal museets kommende foredragssal have til huse efter en lille ombygning. Det var museet og Historisk Samfund for Thy og Vester Hanherred, der sammen med Blicher-Selskabet stod for arrangementet.

Museumsinspektør og leder af museet Jytte Nielsen havde lagt et stort arbejde i forberedelserne. Hun indledte efter min korte orientering med et lille foredrag om Blicher og Thistedegnen, og vi så nogle herlige lysbilleder fra tiden, ikke mindst af Martinus Rørbye, der netop på dette tidspunkt maler fra de samme egne som Blicher besøger, men der findes ingen oplysninger om, at de har mødt hinanden. Hun orienterede om Blichers ungdomsven Faye, der var amtmand i Thisted i en menneskealder og anlagde en planteskole, der skulle forsyne egnen med planter til bekæmpelse af sandflugten. Samtidig anlagde han en lystskov, der stadig fungerer som et åndehul midt i byen. Blicher besøgte ham formodentlig flere gange. Efter Jytte Nielsens foredrag var der en herlig italiensk vin og kransekage fra byens bedste bager. Jeg sluttede arrangementet med at synge nogle sange og læste bl.a. røverhistorien om Kabolle, den smukke bondedatter fra Mors.

27. okt. Spentrup Malvinas Hus

Søndag var det et frygteligt regnvejr, men alligevel var der mange, der nåede frem til arrangementet i Blichers Mindestue/Malvinas Hus, Spentrup. Birte og

Bent Enevoldsen skabte sammen med flere medlemmer af aktivitetsgruppen nogle hyggelige rammer for eftermiddagens præsentation. Peder Porse var kommet fra Thorning med et hold kursusdeltagere. Jeg bød velkommen og Peder fortalte om sit indtryk af *Vestlig profil* og læste op af bl.a. afsnittet om Aggerboerne. Han havde specielt arbejdet med, hvornår Blicher udover turen i 1838 havde kunnet besøge de forskellige områder. Blicher har selv skrevet som undertitel om rejsedagbogen ”tagen på Reiser”. Det viser, at han har været på flere rejser.

Peder mente heller ikke, at Blicher på godt og vel seks uger kunne have nået hele den lange rejse. (se s. 13)

Der blev lige som ved de andre arrangementer sunget en del og læst højt.

Det er altid en stor fornøjelse at komme til Spentrup, dvs. at være på stedet, hvor digteren skrev sine værker. Kirken var åben, så det var muligt for gæsterne udefra også at besøge den.

Indledning brugt ved præsentationen af *Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø* ved Erik Harbo

Knud Sørensen, forfatter og Blicherpris-modtager mailede for kort tid siden efter at have modtaget bogen. Han skrev: ”*Hvor er det en fin udgivelse. I har været heldige med illustratør, jeg synes, at de lidt skitseagtige billeder netop viser den forbipasserendes oplevelse*”. Denne ”næsten anmeldelse” luede.

Man tror ikke, at det er en mand, der et halvt år forinden var dødssyg, som nu rejser og gør optegnelser, der senere hjemme på skrivebordet bliver til det hurtigt opfattede af folks udsagn og ord-

Præsentation af *Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø*

24. okt. Ringkøbing Museum

Referater fra en række receptioner hvor den nye udgave af *Vestlig Profil* blev præsenteret. Vi lagde ud i Ringkøbing på det gamle smukt restaurerede Dommerkontor, som museet tog i anvendelse for få år siden, da det blev ledigt ved retsreformen. Vi befandt os altså i et hus, som Blicher sagtens kunne have set på sine besøg i byen. Jeg har dog ikke kunnet finde årstallet for, hvornår det blev bygget. Museet er fyldt af billeder af en af byens håndværksmalere, der også gav sig af med at male billeder. Der er udgivet en smuk bog med titlen *Jesper Malers Ringkøbing*, som kan købes på museet.

Museumsdirektør Kim Clausen bød velkommen, hvorefter lektor Thorkild Holm, der havde arrangeret receptionen, tog ordet og gjorde rede for dagens program og præsenterede deltagerne. Jeg orienterede derefter om bogen og gjorde rede for redaktionskomiteens arbejde og for det arbejde Thorkild Holm og Henrik Ljungberg havde haft med projektet.

Thorkild Holm havde fundet kunstneren Jens Mathiesen, der bor på egnen, og sammen med Henrik Ljungberg og Dorrit Færk Møller havde de fundet ud af hvilke billeder, der skulle bruges i bogen. Derpå orienterede jeg kort om bogen. Vi sang *Kær est du fødeland* med Bente Harbo ved klaveret. Henrik Ljungberg, der havde holdt foredrag aftenen forinden om det samme emne, fortalte om *Vestlig Profil*.

Efter en pause med et glas vin m.m. sang jeg et par sange bl.a. Blichers jægersang med en ny melodi af den lokale

komponist Thorkild Mach. Thorkild Holm fortalte derefter om kunstneren Jens Mathiesen, der var til stede sammen med sin kone. I det tilstødende lokale var en række af de originale billeder udstillet. Vi sluttede med, at jeg læste et par udvalgte steder fra bogen.

Der var stuvende fuldt, så det var en fin begyndelse.

25. okt. Herningsholm

Næste dag mødtes en række af selskabets medlemmer samt publikum fra egnen på Herningsholm. Her samarbejdede vi med Museum Midtjylland, Museumsforeningerne og Fonden for Herningsholm. Tilstede var bl.a. direktør Tinna Møbjerg, medlem af BSs bestyrelse, og formand for Fonden for Herningsholm Niels Henrik Thormann. Den prægtige samling i den smukke herregårdsbygning dannede en fin ramme om arrangementet. Der er desværre store problemer med at holde åbent på museet, og i Blicher-Selskabet håber vi, at der snart skabes mulighed for at samlingen kan være tilgængelig året rundt. Tinna Møbjerg og Niels Henrik Thormann bød velkommen op til en lille forfriskning.

Men ellers var programmet, at jeg gav en grundig orientering om *Vestlig Profil*. Der er ingen Herning-beskrivelser i bogen, men Blicher nævner flere gange sin elskede lynghede. Vi sang *Kær est du* og efter en forfriskning var der en afdeling Blichersange, hvor det smukke taffelformede klaver kom i brug. Jeg læste en række uddrag fra bogen, og der var udvalgt af medlemseksemplarer af bogen, ligesom museet solgte nogle eksemplarer.

gamle kloge hoveder i staden har sagt: Nå, hvis søn er det nu, der er begyndt på universitetet, er det en Laurids, en Niels eller en Peter Daniel? Det har derfor heller ikke været noget problem for Steen at bane sig vej til klubberne eller de borgerlige selskaber. Det samme gør sig gældende med Inge-mannslægten, men her opstår fiktionen, fortællekunsten nok først med Bernhard Severin.

Blicher blev i sin ungdom medlem af den borgerlige klub i sidste del af sin studietid, hvor man dyrkede kortspil, dans og litterære samtaler. Blicher har mødt Rahbek, Guldberg, Pram, Frankenau, N.T. Bruun, sikkert også Sophia Baden og Oehlenschläger efter hans hjemkomst, en af de forfattere han beundrede mest sammen med Baggesen. Vi ved, at Blicher har læst Baggesen meget grundigt og måske også følt sig inspireret.

Blicher har således kendt de mange klubviser, som Rahbek, Frankenau og den gamle Heiberg og andre skrev fra 1780 og fremad, ofte til Bellman-melodier og udenlandske visemelodier.

Lad os begynde med Rahbek, da han rækker tilbage i forrige århundrede og op i vore to digteres tidsalder.

Knud Lyne Rahbek blev født i København i 1860. Han studerede sammen med Peter Andreas Heiberg (Heibergs far), der blev hans nære ven. Han blev professor i æstetik, medlem af Det kgl. Teaters direktion og i sine sidste leveår rektor på universitetet. Udgav sammen med Rasmus Nyerup den første danske litteraturhistorie *Bidrag til den danske Digtekunsts Historie* I-IV. Redaktør af en række tidsskrifter, hvor vi især ofte støder på *Minerva* og *Den danske Tilskuer*.

Vi kan allerede nu konstatere, at vi næsten er ude af perioden med de moralske fortællinger, men Rahbek blev en meget gammel mand, samtidig en meget flittig mand, med

forbindelserne i orden. Gift var han med den usædvanlige Kamma Heger. De boede i Bakkehuset på Frederiksberg og var gæstfriheden selv. Kamma kaldte sin mand egernet, han elskede nemlig at gnave på kanariefuglens frø. Bakkehuset blev mødestedet gennem 30-40 år for byens litterære hoveder.

Rahbek udgav bl.a. skuespillet *Den unge Darby*, *Sølvbrylluppet* og *Børnekopperne*.

Den ældste af forfatterne vi beskæftiger os med er Jens Schellerup Sneedorff, født i 1724 i Sorø. Under sin studietid besøgte han universitetet i Göttingen, et centrum for oplysningstiden. Han blev professor ved det nyoprettede Sorø Akademi i 1751 og var et af bindeleddene til Holberg, der døde i 1754. Han redigerede tidsskriftet *Den patriotiske Tilskuer*. Var medstifter af *Det smagende Selskab*, hvis originale titel var *Selskabet til Forfremmelse af de skønne Videnskaber og til Smagens Udbredelse*.

Charlotta Dorothea Biehl blev født i 1731, døde i 1788. Hun måtte ikke læse for faderen, pigebørn skulle ikke studere. Hun gennemførte en selvuddannelse, dyrkede amatørteater og debuterede som forfatter på Det kgl. Teater i 1764 og arbejdede ikke mindst som oversætter. Hun blev berømt på oversættelsen af *Don Quixote*, men i dag kender vi hende især for nogle noveller.

Sophia Lovisa Charlotte Baden. Født 1740 i København. Faderen Gustav Ludvig von Klenau havde stilling i Norge, mens Charlotta fik ophold hos faderens slægtning Anne Sophia von den Osten, der var hofmesterinde hos prinsesse Charlotta Amalie. Hun fik en god opdragelse og blev gift i 1763 med filologen professor Jacob Baden. Hun var åbenbart ikke tilfreds med den engelske forfatter Samuel Richardsons berømte brevroman *The History of Sir Charles Grandison*, så hun skrev brevfortællingen *Den fortsatte Grandison* 1784. Hun digtede videre på personerne og deres historier. Hun var vistnok derudover forfatter til en række

små fine og særdeles stilsikre fortællinger, og hun fik trykt breve i boghandler S. Poul-sens *Morgenposten*, der udkom i 1780'erne. Hun skrev også et par skuespil. Død i 1824.

Johann Clemens Tode (1736-1806) Lægen og digteren Johann Clemens Tode blev født i Vierlande (syd for Hamborg) 1736. Han var Hofmedicus i Danmark, rektor på universitetet og desuden en kendt litterær kritiker og selv forfatter. Blicher omtaler i *Vestlig Profil*, at han var ulykkelig gift. Blicher skattede ham højt og skrev et digt om ham "Todes Grav". Tode døde 1806.

I 1782 udgav han et skuespil *Søofficererne*, og man siger, at det var med dette stykke og Rahbeks *Den unge Darby*, at det moraliserende drama holdt sit egentlige indtog i dansk litteratur. Tode skrev fortsat moraliserende skuespil, både på dansk og tysk, men uden den store succes. Han oversatte med noget held de fleste af Smollets romaner. Dette bekendtskab med de engelske humorister fik stor betydning for hans udvikling. Det satte sit præg på hans stil og fremstillingsmåde, også i en roman, som han i 1791-92 udgav i tidsskriftet *Iris* og som han kaldte *Kjærligheds Nytte*. Fortællingen skal godtgøre, at ren, sand kærlighed er det bedste middel til at bevare et menneske fra at komme ud i umoralske forvildelser. I 1797 udgav han et bind med *Moralische Erzählungen*.

Han skrev novellen *Den tillidsfulde* som på sin vis er en kopiering af *Pamela* af Richardson. En ung piges kamp for at bevare sin ære. En fattig forældreløs pige Miss Sally bliver udsat for forfølgelse af en ung rig herre Sir Robert Danvil. Nu får vi samme historie på dansk, men personerne er noget forandrede, og det drejer sig kun om en novelle.

Der, hvor vi kan bemærke ham i dag, er som kritiker af skuespil og bogudgivelser. F.eks. bruger P. Hansen ham mange steder i sit store trebinds værk om Det kgl. Teaters Historie.

Johs. Ewald blev født i 1743, faderen var præst ved Vaisenhuset. Efter hans død blev

Johannes sendt til Slesvig for at gå på latin-skole. Student blev han som 15-årig, og han skulle studere teologi ved Københavns universitet. Han møder den skønne Arendse og bliver forelsket. Han forestiller sig, at en militærkarriere ville give ham mulighed for at kunne gifte sig med hende og flygter hjemmefra som 15-årig sammen med sin bror.

Han lader sig hverve. Han havde læst Robinson Krusoe, og inspireret af den præjssiske krig ville han lige som så mange andre være soldat. Han skriver på en udflugt *Drømmerier på Højen*, udgivet senere i *Levnet og Meningen*, et af han bedste prosastykker. Han vender hjem og bliver teologisk kandidat som 17-årig. Den tyske digter Klopstock bliver hans gode støtte. Som Sneedorff blev også han medlem af *Det smagende Selskab*. Han skrev af prosastykker bl.a. den lille historie *Mester Synaal*.

Christen Henriksen Pram blev født i Norge 1756. Han blev ministeriel embedsmand, og udgav sammen med Rahbek *Minerva*. Han skrev et par mislykkede historiske dramaer, ligesom han forsøgte sig med syngestykker og skuespil. Det bedste af dem er *Ægteskabsskolen*, der opnåede 15 forestillinger. Han var også videnskabelige forfatter. Men han skrev noveller og jeg har været meget optaget af en af dem.

I 1819 søgte han af økonomiske grunde embedet som toldforvalter på St. Thomas og måtte tage afsked med sine gamle venner, herunder Ingemann og Oehlenschläger. Han døde året efter sin ankomst til St. Thomas.

Hvordan skal man så skrive disse moralske noveller? Det er i hvert fald et forsøg på at henvende sig til et alment publikum. Sneedorff mener, at de skal handle om det borgerlige liv. For at henvende sig vælger man f.eks. ofte brevformen. Man skal skrive naturligt, ukunstlet, altså hverdagens egen tale og skrift. Man kan vælge dagbogsformen, man kan vælge en ramme, hvori der er en eller flere, der fortæller en historie.

Hvad med at skrive en historie over en

udenlandsk opskrift, men nu på dansk? Altså ikke nogen oversættelse. Det er der ikke noget i vejen for. Det kan jo også godt være, at læseren aldrig når at finde ud af, at det er en kopi.

Hvad med spændingen? Hvordan skabes den, for det går ikke uden? Det var ikke noget problem for datidens læsere, siger AMM. For dem var det nyt, men for os blev det bekendt og kedeligt. Vores blaserte nutid finder stoffet kedsommeligt. Hun henviser så til tidligere tiders mange ugebladsudgivelser og de noveller, vi finder der. Hun henviser til, at mønstret brydes i 1820'erne med Blichers *En Landbydegns Dagbog*, og det var ikke noget, han var ene om, Ingemann var for længst i fuld gang. Men de moralske noveller kan stadig læses, får vi også at vide af AMM, de er ikke moderne, men vi kan læse dem med en historisk interesse.

Kvinderne kommer nu til fadet og de roses som fortællere. De har mere forstand på at skrive på dansk i forhold til latinerforfatterne med deres romerske tale. Sneedorff siger: "Det er ikke en finere Tænkemaade og Smag aleene, hvorved Fruentimmerne ofte adskille sig fra deres lærde Medborgere; de overgaae disse og ofte i Følelse af Sandhedernes Vigtighed, og i Nidkierhed for at udøve dem. Vore Nordiske Fruentimmere fortiene især at roeses for den Høiagtelse for Dyden og Hengivenhed til Religionen, som har saa megen Deel i Valget af de Skrifter, som de læse." Det drejer sig altså om fornøft og dyd.

Forslag til historier som man kan læse: Sneedorff: *Historien af et Barn paa 2 Aar og 5 Måneder*, Dorthea Biehl: *Den unge Wartwig*, Ewald: *Høyen*, Pram: *Jørgen. En dosmers levnedbeskrivelse*, Rahbek: *Bomhuset*, Tode: *Ikke alle ægteskaber sluttes i himlen*.

Det står enhver frit for at søge videre i de mange historier, hvis titler jeg har nævnt her. Lån f.eks. Anne-Marie Mais bog: *Moralske fortællinger* om emnet.

Litteraturquiz

Lørdag aften præsenterede Bente Harbo en fortælling for deltagerne, men uden at sig, hvilken af vores to forfattere der var ophavsmanden. Ingemann eller Blicher? Da hun til sidst bad deltagerne gætte, var stillingen næsten fifty-fifty. Det rigtige svar var Blicher, og novellen var "Kærlighed i Syden" som også går under navnet "Jordskælvet i Messina". Sammen med "Rhodiserinden", som Henrik Ljungberg og Paul Hüttel havde præsenteret samme formiddag et glimtende eksempel på Blichers eksotiske (sydlandske) noveller.

Intet seminar uden bogsalg

På Blicher-Selskabets bord blev især den store bibliografi revet væk (vi forærer den bort til medlemmerne, og det gør vi stadig, men hvis den skal sendes, koster porto 60 kr.). Kristian Nielsen fra Ingemann-Selskabet havde stillet en flot stand op, hvor de forskellige bøger i skriftserien blev præsenteret smukt tillige med en række postkort med fine fotos. Også Kaj Munk-Selskabet var repræsenteret med en stand, som Jens Kr. Lings tog sig af, meget relevant, da udflugten lørdag eftermiddag netop gik til Vedersø præstegård.

Køb Blicherselskabets bøger til julegaver

Gå ind på hjemmesiden og se de gode tilbud f.eks. Blicher: *Noveller* ill. af Mette Dreyer kun 60 kr.

En *Blicherkalender* gave til hele familien kun 40 kr. Tre for 100 kr.

Sommerreise i Sverrig 150 kr. To for 200 kr.

E Bindstouw kun 50 kr., *Blichersange* 75 kr.

NB: Hans Kruse: *Fra Helligbrøde til ærkeengel* 80 kr.

Mail el. brug hjemmesiden